

Stor nedgang i trønderbondens inntekt i 2018

Jordbruksinntekten gikk ned med 19 prosent for trønderske gårdsbruk fra 2017 til 2018, som resulterte i en gjennomsnittlig jordbruksinntekt per årsverk på 272 700 kroner. Jordbruksinntektene for hele landet gikk ned med 11 prosent.

Tallene framgår av de årlige driftsgranskingene utført av NIBIO. Driftsgranskingene er en regnskapsundersøkelse som i 2018 omfattet 916 gårdsbruk over hele landet, herav 145 i Trøndelag.

Nedgang i jordbruksinntekt

Jordbruksinntektene ble på 272 700 kroner i gjennomsnitt for alle bruk i Trøndelag, noe som ga en nedgang på 64 200 kroner, eller 19 prosent fra 2017. Større driftsomfang og mer tilskudd økte produksjonsinntektene med fire prosent, til tross for at prisene på alle typer kjøtt gikk ned.

Arealet per bruk har økt med 20 dekar, til i gjennomsnitt 418 dekar. Produksjonsomfanget per bruk har gått opp og arbeidsforbruket økte med 68 timer. Arbeidsforbruket var i gjennomsnitt 1,5 årsverk per bruk.

Hovedårsaken til nedgangen i jordbruksinntekten i Trøndelag var kostnadsøkning. Samlet økte kostnadene med 10 prosent. Både variable og faste kostnader økte.

Melkeproduksjon

Melkeproduksjon er den viktigste driftsformen i trøndersk landbruk. For andre år på rad gikk jordbruksinntektene i melkeproduksjon ned i 2018. Melkeproduksjon oppnådde 308 500 kroner i jordbruksinntekt, en nedgang på 35 300 kroner fra 2017. Melkeinntektene økte som følge av større produksjonsvolum og høyere melkepris (en økning på to øre per liter). Økningen i produksjonsvolum skyldes både investeringer i melkekvote og større enheter. Kjøttinntektene har gått noe ned på grunn av en nedgang i produksjonsvolum av storfekjøtt, men mest på grunn av lavere priser. Prisen på kukjøtt har gått ned med kroner 3,30 og annet storfekjøtt med kroner 2,20.

Produksjonsomfanget var på 33,6 årskyr. Økt produksjonsomfang medførte at kostnadene økte. Det var økning i variable kostnader, faste kostnader og avskrivninger. Av de variable kostnadene var det kraftfôr og gjødselkostnaden som økte mest. Av de faste kostnadene er det maskinleie, kvoteleie, drivstoff og avskrivninger har økt mest.

Noe av kostnadsøkningen skyldes større produksjonsvolum. Den samlede økningen av kostnadene er likevel større enn produksjonsinntektene slik at jordbruksinntekten ble redusert med 10 prosent.

Nettoinvesteringene på melkebrukene i 2018 var i gjennomsnitt 499 600 kroner. Det er investert mest i driftsbygninger og i melkekvote. Gjelda har økt med 534 200 kroner og er i gjennomsnitt 4,5 millioner kroner. Rentekostnaden har økt med 25 prosent fra 2017 til 2018.

Sauehold

Sauebrukene i Trøndelag fikk en oppgang i jordbruksinntektene i 2018, og var den eneste driftsformen som økte jordbruksinntektene dette året. Jordbruksinntekten økte med 38 500 kroner til 232 900 kroner. Oppgangen kommer til tross for lavere priser både på sau- og lammekjøtt. Prisen på lammekjøtt gikk ned med kroner 1,27 til kroner 46,18, mens sauekjøtt gikk ned med kroner 3,21 til kroner 13,20.

Kostnadene ble redusert med 12 000 kroner. Lavere avskrivninger var den viktigste faktoren til at kostnadene ble redusert. Reduserte kostnader, lavere arbeidsforbruk og økte tilskudd var årsaken til bedringen i jordbruksinntekt for sauebrukene.

Gjennomsnittlig antall vinterføra sauer i 2018 var 235 og det var 10 færre enn i 2017. I 2018 var nettoinvesteringen negativ for sauebrukene. Gjelda har økt med 100 800 kroner og samlet gjeld var 2,35 millioner kroner.

Korn/svin størst nedgang

Bruk med korn/svin i kombinasjon hadde størst nedgang i jordbruksinntekt målt i kroner. Driftsformen fikk en jordbruksinntekt på 390 300 kroner, en nedgang på 139 600 kroner som tilsvarer 26 prosent sammenlignet med 2017. Det ble lavere priser både på smågris og svinekjøtt, en nedgang på henholdsvis kroner 57 per smågris og kroner 1,32 per kg slakt fra 2017. Likevel ble ikke de samlede inntektene av husdyrprodukter redusert, fordi antall kilo slakt økte.

Korninntektene økte som følge av bedre kvalitet på avlingene. Avlingsnivået ble omtrent det samme som i 2017, 415 kg per dekar, men kvaliteten var bedre og prisen på bygg ble 20 øre høyere i 2018.

Kostnadene for denne driftsformen økte med 354 400 kroner, mens økningen i produksjonsinntekter ble på 133 300 kroner. Kjøp av kraftfôr og dyr var den viktigste årsaken til økte kostnader, men de fleste kostnadsposter viste økning.

Nettoinvesteringen på disse brukene i 2018 var 29 700 kroner. Gjelda økte med 318 400 kroner til 4,6 millioner kroner, men det ga ikke utslag på rentekostnaden i 2018 som var omtrent på samme nivå som i 2017. Rentekostnaden var 130 700 kroner.

Korn – negativ jordbruksinntekt

Bruk med ensidig kornproduksjon oppnådde ei jordbruksinntekt på minus 11 400 kroner, altså en negativ jordbruksinntekt. Dette er en nedgang på hele 133 800 kroner fra 2017. Bygg er den dominerende kornsorten i Trøndelag og dyrkes på mer enn 80 prosent av kornarealet. For bygg ble avlingen 20 kg lavere i 2018 enn i 2017, mens for havre ble avlingen redusert med 100 kg. Det ble oppnådd noe bedre pris per kg for bygg, mens prisen per kg for havre gikk ned. Totale produksjonsinntekter inkludert tilskudd og andre jordbruksinntekter økte med 7 400 kroner.

Økningen i de variable kostnadene ble større enn økningen i produksjonsinntekter, 10 000 kroner. Kostnadene til såkorn og handelsgjødsel er de største kostnadspostene og disse hadde den største økningen. De faste kostnadene økte med 27 200 kroner. Det var økte kostnader til leie av maskiner som utgjorde det meste av kostnadsøkningen.

Felles for kornbrukene er at de ofte har langt under ett årsverk per bruk, og dermed blir det ekstra store utslag når resultatet regnes om til jordbruksinntekt per årsverk. Om en ser på driftsoverskuddet i 2018 mot 2017 var differansen minus 29 900 kroner. Det var store variasjon på enkeltbruk fra 2017 til 2018 og dette slo ut i begge retninger økonomisk. Beliggenhet til det enkelte bruk og vær-situasjonen kan være en årsak, altså om det var tørke på forsommeren, eller om det var nok nedbør til planteveksten. Disse forholdene sammen med utskifting av deltakerbruk kan skyldes noe av årsaken til den sterke nedgangen i jordbruksinntekt.

Kornbrukene hadde en negativ nettoinvestering i 2018 på minus 13 100 kroner. Det var positiv nettoinvestering i grøfting og i maskiner/traktorer, mens det slites på bygningsmassen. Samlet gjeld på kornbrukene var på 2,7 millioner kroner som er 286 100 kroner mer enn i 2017.

Storfekjøttproduksjon

Etter en økning i jordbruksinntektene for driftsformen storfekjøtt i 2017, ble det en betydelig nedgang i 2018. Nedgangen var på 27 prosent og driftsformen endte opp med en jordbruksinntekt på kroner 164 900. Det ble levert 8 900 kg i gjennomsnitt, noe som er mer enn 900 kg mindre enn i 2017. I tillegg har kjøttprisen gått ned med kroner to per kg. Lavere husdyrproduktinntekter veies i stor grad opp av økte tilskudd og inntekter fra planteproduksjonen.

Det var liten endring i de variable kostnadene, mens de faste kostnadene økte. Kostnader til maskinleie, leid arbeid og avskrivninger økte mest.

Brukene med storfekjøttproduksjon har hatt en nettoinvestering på 258 200 kroner. Nesten 180 000 kroner av dette var i bygninger. Dette viser at det fortsatt investeres en god del i storfekjøttproduksjonen. Dette har ført til at gjelda har økt med 444 300 kroner og brukene med storfekjøtt har en gjennomsnittsgjeld på 3,5 millioner kroner.

Økte investeringer og gjeld, stabil egenkapital

I gjennomsnitt var nettoinvesteringene i Trøndelag 272 600 kroner per bruk i 2018, opp fra 195 200 kroner i 2017.

Gjelda økte med 18 prosent til 4,05 millioner kroner og egenkapitalprosenten har gått ned til 48 prosent. I 2017 var egenkapitalprosenten på 52 prosent.

Arbeidsinnsatsen gikk opp

Det skjer en effektivisering i jordbruket ved at produksjonsomfanget øker. I motsetning til tidligere år økte også arbeidsinnsatsen i 2018 med 68 timer til 2 771 timer. Økningen er på 2,5 prosent. I 2018 var arbeidsinnsatsen på 2 771 timer per bruk, som tilsvarer 1,5 årsverk.

Driftsgranskingene viser at driftsoverskuddet fra jordbruket i Trøndelag utgjorde 35 prosent av de samlede inntektene til familien i 2018. Lønnsinntekt utgjorde 43 prosent. Skogbruk og tilleggsnæring med utgangspunkt i ressursene på bruket utgjorde henholdsvis 1,2 prosent og 7,6 prosent. Resten av de totale inntektene er annen næring, pensjoner, sykepenger og kapitalinntekter.

Inntektsvirkningen av jordbruksfradraget

Maksimalt jordbruksfradrag var 166 400 kroner. Dette har vært uendret de siste årene. Om en tar hensyn til inntektsvirkningen av jordbruksfradraget, blir den skattekorrigerte jordbruksinntekten i 2018 307 700 kroner i gjennomsnitt per årsverk i Trøndelag. Inntektsvirkningen inngår ikke i resultatmålene, men utgjorde en positiv skatteeffekt på 35 000 kroner per årsverk i 2017, det er en nedgang på 1 700 kroner fra 2017.

Kontaktpersoner ved NIBIO

Jostein Vasseljen

Seniorrådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 941 35 739

E-post: jostein.vasseljen@nibio.no

Siv Karin Paulsen Rye

Rådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 911 62 865

E-post: siv-karin-paulsen.rye@nibio.no

Ordforklaringer

Jordbruksinntekt blir målt som lønn til alt arbeid og rente på egenkapital per årsverk.

Jordbruksfradraget er skattelette i form av et ekstra fradrag i alminnelig inntekt.